

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Uitreiking Van Walree Prijs 2011 aan Sander Becker

Laudatio, uitgesproken op 18 april 2011 door Prof. dr. André Knottnerus, voorzitter van de jury van de Van Walree Prijs

Dankzij het Van Walree Fonds kan de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen vandaag een belangrijke prijs uitreiken: de Van Walree Prijs. Deze prijs ter waarde van 12.000 euro wordt elke twee jaar toegekend, afwisselend aan een wetenschapper respectievelijk een journalist die een excellente prestatie heeft geleverd in het toegankelijk maken van resultaten van medisch- en gezondheidswetenschappelijk onderzoek voor een breed publiek. Vandaag wordt de prijs voor de tiende keer uitgereikt - een heuglijk feit op zich - en wel aan een journalist. Deze krijgt daarmee een plaats op een indrukwekkende lijst met als eerdere winnaars: de wetenschappers Hans Galjaard, Jannes van Everdingen, Gunilla Kleiverda, Ivan Woffers, Dick van Bekkum, en wijlen Ad Dunning, en de journalisten Ria Bremer, Wim Köhler, Jan Vink en José van der Sman, en Hans van Maanen. De jury telde ook dit jaar deskundigen vanuit de journalistiek en de wetenschap: Pia Dijkstra, Frans Meijman, Jan Vandenbroucke, Jan Vink en mijzelf.

Het belang van de Van Walree Prijs is evident. Wetenschappelijke kennisontwikkeling heeft grote betekenis voor de samenleving, en is op haar beurt afhankelijk van maatschappelijk draagvlak. Goede en open wetenschapscommunicatie is daarom essentieel, ook als drijvende kracht achter de kennissamenleving en het daarbij passende maatschappelijke debat.

De vitaliteit en kwaliteit van de Nederlandse wetenschapsjournalistiek op medisch- en gezondheidswetenschappelijk worden onderstreept door het feit dat voor de Van Walree Prijs 2011 niet minder dan negentien goede kandidaten werden genomineerd, en wel vanuit de volle breedte qua typen media, invalshoeken en thematiek. Van vier van hen was het niveau buitengewoon hoog. Na rijp beraad kwam de jury tot een unanieme conclusie: de Van Walree Prijs 2011 komt, zoals u al bekend, toe aan Sander Becker.

Sander Becker heeft ruimschoots bewezen in staat te zijn om medisch-wetenschappelijke ontwikkelingen en wetenswaardigheden op zowel begrijpelijke als kritische wijze weer te geven. Zijn publicaties zijn gedegen en toegankelijk, en getuigen van excellent vakmanschap.

In het bijzonder roemt de jury zijn wekelijkse rubriek *Onder het mes* in *Trouw* waarin hij medisch- en gezondheidswetenschappelijke ontwikkelingen - in nog geen 500 woorden per keer - op de snijtafel legde. Deze rubriek combineerde erkenning van het grote belang van de wetenschap met de overtuiging dat juist dat grote belang voortdurend kritische evaluatie vereist, en wel in het openbaar en voor een breed publiek, vaak ook via de dialoog met en tussen wetenschappers. De noodzaak van zo'n 'noblesse oblige' benadering is vooral groot als onderzoekers daarin zelf te kort zijn geschoten, bijvoorbeeld door overenthousiaste betrokkenheid op de eigen vindingen, daarmee verbonden kokerzien, blindheid voor gebreken in de eigen onderzoeksmethoden, of het meespelen van andere dan wetenschappelijke belangen. Zo bespreekt Becker een gerapporteerd effect van acupunctuur op de zwangerschapskans bij reageerbuisbevruchting, en illustreert daaraan dat ook systematische *reviews* - die gelden als één van krachtigste vormen van bewijsvoering - lang niet altijd vrij zijn van vertekening en publicatie*bias*. Ook laat hij zien hoe commercieel gedreven wonderdiëten nog steeds, zonder enige vorm van bewijs, hordes wanhopigen op een dwaalspoor kunnen brengen. Maar, zo betoogt hij, ook serieuze wetenschappers moeten geen beloften doen voordat sprake is van wetenschappelijke bevestiging, met als aansprekend voorbeeld de recente meldingen over een mogelijke rol van het hormoon oxytocine bij het tegengaan van sociaal isolement bij autisten.

Het belang van deugdelijke wetenschappelijke bewijsvoering, zelfkritiek in de wetenschap, en onafhankelijkheid ten opzichte van commerciële belangen, het zijn voorbeelden van grote thema's die in compacte, steeds weer actuele juweeltjes overtuigend worden neergezet.

Van deze rubriek, die eind 2010 na in totaal zo'n 150 afleveringen werd afgesloten, zou de jury nog wel meer gelust hebben. Maar maakt u zich geen zorgen, want niet alleen vóór maar ook ná *Onder het mes* schreef Becker veel meer, wat we zouden willen noemen, translationeel-kritische stukken, van dezelfde hoge kwaliteit. Daarbij stelt Becker niet alleen ongerechtvaardigde claims aan de kaak, maar heeft hij ook een scherpe neus voor innovatieve ontwikkelingen die aandacht verdienen. Recente voorbeelden van

onderwerpen die hij belichtte zijn: het steeds meer begrijpen van kanker, de tweede kans voor gentherapie, en het perspectief op minder bijwerkingen van medicijnen dankzij de nanowetenschap. Literatuurscreening door de WRR-bibliotheek leverde op dat Sander Becker per 14 april jl. maar liefst 1082 stukken heeft gepubliceerd, op een leeftijd die niet veel hoger is dan die van Mozart toen deze zijn oeuvre van 626 composities afsloot. Na deze vergelijking haast ik mij te zeggen dat de Van Walree Prijs behalve als erkenning voor verricht werk ook mag gelden als aanmoediging om lang door te gaan, niet alleen met schrijven om te leven, maar ook met leven om nog heel veel te schrijven op het zeer hoge niveau waarmee de prijs vandaag is binnengehaald.

Dat ook de lezer Sander Becker de prijs gunt werd duidelijk via de reacties op de *Trouw*-website, waarbij óók bleek dat de lezer direct nut kan hebben van zijn werk. Ik citeer: *"Hartelijk gefeliciteerd met de behaalde prijs. Ik ben blij met de uiteenzetting van medische zaken. Heb er veel baat bij gehad omtrent mijn gezondheid. Het plaatsen van twee besprekingen van de boeken van Jan Auke van Walburg heeft geresulteerd dat ik een cursus positieve psychologie ben gestart met zeer goed resultaat. Het heeft geholpen om beter met mijn allergie voor parfum om te leren gaan. Ik weet nu beter waar ik werkelijk een allergie voor heb opgebouwd. Heel hartelijk dank."* Een mooier effect van het toegankelijk maken van resultaten van medisch-wetenschappelijk onderzoek voor een breed publiek kun je je niet wensen.

De jury hoopt tenslotte dat de vandaag gelauwerde prestaties van Sander Becker ook een aanmoediging zijn voor anderen om een loopbaan in de wetenschapsjournalistiek te beginnen of uit te bouwen. Dat is geen sinecure in een periode waarin onafhankelijke, kritische, en gedegen wetenschapsjournalistiek onder druk staat van krimp en toenemende tijdsdruk. Maar we kunnen het niet stellen zonder nuchtere gedegen analyse te midden van vaak oppervlakkige polarisatie, noch zonder zelfstandige journalistieke studie in plaats van copy & paste. Er is juist behoefte aan verbreding van de brug tussen de wetenschap met al haar kracht en beperkingen en het steeds meer geïnteresseerde publiek, en tussen de wereld van de deskundigen en de 'ook een mening stroming'. De wetenschapsjournalistiek heeft daarin een grote verantwoordelijkheid, als een mooi en moeilijk vak dat zich continu ontwikkelt te midden van de verwachtingen van onze tijd.

Kortom, de jury is verguld dat Sander Becker, na de eerdere aanvaarding van de VU-prijs voor wetenschapsjournalistiek (de Glazen Griffioen), en het – samen met oud-Van Walree Prijswinnaar Wim Köhler - bedanken voor de nominatie voor de Pfizer Persprijs, vanmiddag de Van Walree Prijs wél weer in ontvangst neemt, en wel voor zijn gehele translationeel-kritische en signalerende oeuvre.